

דין וחשבון הנגיד על עליית אמצעי התשלום בתקופה שבין 31 בינואר 1971 ל־30 ביוני 1971

ירושלים, כ"ב אלול תשל"א
12 בספטמבר 1971

לכבוד
הממשלה
ועדת הכספים של הכנסת
ירושלים.

הריני מתכבד להגיש בזה לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת דין וחשבון בדבר עליית אמצעי התשלום בשיעור העולה על 15 אחוזים בתקופה של 5 חודשים, בהתאם לסעיף 35 בחוק בנק ישראל תשי"ד (1954).

מסוף ינואר 1971 עד לסוף יוני 1971 עלו אמצעי התשלום ב־15.3 אחוזים. הדין וחשבון האחרון נערך לגבי התקופה שבין סוף ינואר לסוף דצמבר 1970 והוגש לממשלה ולועדת הכספים ביום 16 במאָרס 1971.

שיעור עליית אמצעי התשלום נקבע לפי דו"חות חודשיים, וכרגיל הדו"ח לגבי סוף חודש יוני נתקבל רק בחודש אוגוסט. בתקופה שבין קבלת הנתונים על עליית אמצעי התשלום לבין עריכת דו"ח זה והגשתו, חל שינוי מכריע במערכת התנאים ויחסי הגומלין הכלכליים בישראל, כתוצאה משינוי שער המטבע. בעקבות שינוי זה ננקטו גם מספר צעדים חשובים אשר נועדו לבלום את ההתרחבות המוניטרית. על-כן, יוגבל דו"ח זה בעיקר לסקירה קצרה על סיבת עליית אמצעי התשלום מסוף דצמבר 1970 עד סוף יוני 1971, ועל האמצעים שנקטו עד לתאריך חיבורו של דו"ח זה.

שינוי שער המטבע והאמצעים שהופעלו מיד לאחר הפיחות על-ידי צווים מיוחדים, שינו במידה כזאת את המצב, עד כי אין בשלב זה צורך מידי בהמלצות חדשות לשינויים מקיפים במדיניות הכלכלית, ויש להמתין עד שניתן יהיה להעריך את תוצאתם ויעילותם שנקטו.

בכבוד רב,
דוד הורזביץ
נגיד בנק ישראל

1. מבוא

בתקופה הנסקרת בדין וחשבון זה נמשכה העלייה המהירה באמצעי התשלום שהחלה במחצית השנייה של שנת 1970. בחודשים פברואר עד יוני 1971 עלו אמצעי התשלום ב־515 מיליון ל"ג, שהן 15.3 אחוזים; וזאת, לאחר העלייה ב־263 מיליון ל"ג שארעה במחצית השניה של 1970. העלייה באמצעי התשלום ב־12 החודשים שבין סוף יוני 1970 ליוני 1971 הסתכמה ב־768 מיליון

ל"י, שהן 24.6 אחוזים. לצד הגידול המהיר באמצעי התשלום ארעה גם עלייה מהירה בנכסים הכספיים האחרים שבידי הציבור.

העלייה המהירה באמצעי התשלום בתקופת הנסקרת מחזקת את ההתפתחויות האינפלציוניות שהסתמנו בתקופת הדו"ח הקודם ומצביעה על הסכנות הטמונות בהמשך התפתחות זו.

שינוי שער הל"י ביום 22.8.1971 מחייב נקיטת פעולות בתחום הפיסקאלי והמוניטרי לשם בלימת לחצי ביקוש, שעלולים לבטל את ההשפעות החיוביות שיש לשינוי השער על מאזן התשלומים. הצורך בנקיטת פעולות מחריף על רקע ההתרחבות המוניטרית שנמשכה גם בחודשים יולי ואוגוסט 1971.

מיד לאחר שינוי שער הל"י, נקט בנק ישראל בצעדי ריסון מרחיקי לכת בתחום המוניטרי. הרחבת האשראי הבנקאי הלא-מוכוון לציבור הוגבלה לשיעור שלא יעלה על $\frac{1}{4}$ אחוז לשבוע. נוסף על כך הוגבלו הערבויים שרשאים המוסדות הבנקאיים לתת והוטלו קנסות כבדים על הרחבת אשראי מעבר למותר. צעדים אלה נועדו למנוע אי מילוי או עקיפה של ההוראות בדבר הגבלת האשראי הבנקאי. ברם, הוראות אלה יש בהן רק לבלום את הזרמת האמצעים המשנית ולא את שינויי הנזילות הישירים בעקבות הפיחות. מדיניות מרסנת כוללת חייבת לקחת בחשבון את הפעלת הזרוע הפיסקלית.

בתקופה הנסקרת ניהל בנק ישראל מדיניות מוניטרית מרסנת שספגה חלק נכבד מהנזילות שהוזרמה למשק, בעיקר מאז חודש אפריל. בין סוף שנת 1970 לסוף יולי 1971 ספג בנק ישראל כ-290 מיליון ל"י באמצעות העלאת שיעורי הנזילות, הקטנת חלקו בקרנות הייצוא מבלי להקטין במשהו את הקרנות עצמן, על ידי הגדלת ההשתתפות של הבנקים המסחריים בקרן, והפצת המילווה קצר מועד.

על אף פעולות ספיגה אלה, המשיכה נזילות המוסדות הבנקאיים לעלות בקצב מהיר. בתחילת אוגוסט העלה בנק ישראל את הריבית על המילווה קצר מועד והגביר את הספיגה באמצעות מכשיר זה במידה ניכרת. באוגוסט נספגו 42 מיליון ל"י באמצעות המילווה קצר מועד, על אף שהמוסדות הבנקאיים העלו את הריבית למפקידים לזמן קצוב.

הגורמים העיקריים לגידול המהיר באמצעי התשלום בתקופה הנסקרת היו הרחבת האשראי לממשלה מבנק ישראל ב-960 מיליון ל"י, העלייה בתקבולי מטבע חוץ של הסקטורים הלא-ממשלתיים, שהביאה צבירת יתרות מטבע חוץ, וכן הרחבת האשראי לציבור מהמוסדות הבנקאיים ב-208 מיליון ל"י.

הרחבת האשראי לציבור מהמוסדות הבנקאיים התאפשרה עקב הגידול הרב בנזילותם, שממדין אפשרו למוסדות לצבור עודפי נזילות ניכרים בחודשים יוני ויולי 1971; וזאת, על אף הרחבת האשראי לציבור.

הגאות בענפי המשק השונים בתקופה האחרונה לוותה בביקוש רב לאשראי בנקאי והעלייה בנכסים הנזילים של המוסדות הבנקאיים אפשרה להם להיענות ולהרחיב את האשראי לציבור בקצב מהיר. זה גדל בין סוף יוני 1970 לסוף יוני 1971 בכ-820 מיליון ל"י שהן 24.6 אחוזים, שיעור שהוא ללא ספק מופרז. הביקוש לאשראי היה חזק במידה שגרמה להעלאת שערי הריבית ללווים בסוף מאי 1971; וזאת, על אף הגידול הרב בהיצע האשראי מצד המוסדות הבנקאיים עקב נזילותם הגבוהה. העלאת הריבית ללווים הסתכמה בבנקים הגדולים ב-1.5-1 אחוז, ואילו הריבית למפקידים לא הועלתה עד לתחילת אוגוסט, עת העלה בנק ישראל את הריבית על המילווה קצר מועד.

עם זאת, יש לזכור, כי בתקופה של עליית מחירים שנתית בשיעור 11 אחוזים, כפי שארע ב-12 החודשים האחרונים, מגיעה הריבית האפקטיבית הריאלית ל-6 עד 7 אחוזים בלבד. מכאן שעליית שערי הריבית הדביטוריים היא תוצאה ישירה של התפתחות זו.

2. הגידול באמצעי התשלום

העלייה המהירה באמצעי התשלום היא המשך למגמה שהחלה במחצית השנייה של שנת 1970. בתקופה המקבילה אשתקד – סוף ינואר עד סוף יוני 1970 – היתה התפתחות אמצעי התשלום מתונה יחסית והם עלו ב-157 מיליון ל"י, שהן 6.2 אחוזים.

היתרה החודשית הממוצעת של אמצעי התשלום במחצית הראשונה של 1971 היתה גבוהה ב-16.7 אחוזים מזו של המחצית הראשונה של שנת 1970. שיעור זה השיג במידה ניכרת את העלייה בפעילות הכלכלית הריאלית בין שתי התקופות ואת העלייה במחירים שנבעה מהטלת מיסי עקיפין וביטול סובסידיות באוגוסט 1970, והוא מצביע על סכנת האינפלציה של ביקוש המשתקפת בגידול הרב באמצעי התשלום.

העלייה באמצעי התשלום מסוף ינואר עד סוף יוני 1971 מורכבת מעליית המוזמנים בידי הציבור ב-137 מיליון ל"י ומעליית פיקדונות עובר ושב ב-378 מיליון ל"י.

ד. הגידול בנכסים הכספיים האחרים

לצד הגידול המהיר באמצעי התשלום, אירעה בתקופה הנסקרת עלייה מהירה בנכסים הכספיים האחרים שבידי הציבור. אלה עלו בין סוף ינואר לסוף יוני 1971 ב-775 מיליון ל"י, שהן 11.3 אחוזים. בתקופה המקבילה בשנת 1970 עלו הנכסים הכספיים האחרים ב-475 מיליון ל"י שהן 8.4 אחוזים (ראה לוח 2). התפתחות זו הגדילה את חלקה של העלייה באמצעי התשלום בסך כל ההתרחבות המוניטרית בהשוואה לתקופות קודמות.

הרכב העלייה בנכסים הכספיים האחרים מלמד, כי העדפת הנזילות שהתקיימה בשנת 1971, לצד הגידול באמצעי התשלום, התבטאה בגידול מהיר במיוחד בפיקדונות לזמן קצוב במטבע ישראלי, בהשוואה לעלייה בתכניות החיסכון והפיקדונות השונים במטבע חוץ.

הגידול המהיר בחשבונות פז"ק ותמ"מ קשור לעלייה הגדולה שחלה בהיקף הפיצויים האישיים בשנת 1971 ולהפרישי ייסוף ניכרים, שמהם נהנו בעלי החשבונות עם עליית שער המרק הגרמני בשוק הבינלאומי בחודשים מאי ויוני. לעומת זאת, ירד שיעור הצבירה מתוך התקבולים של מקבלי הפיצויים ובעלי חשבונות פז"ק ותמ"מ בשנת 1971 בהשוואה לשנה הקודמת. קצב הגידול של תוכניות החיסכון המאושרות היה איטי למדי בהשוואה לגידול בהן בשנים הקודמות, ובכך נמשכת מגמת היחלשות הביקוש לסוג זה של נכסים שהחלה ב-1970.

3. מקורות ההתרחבות המוניטרית

הגורמים העיקריים להתרחבות המוניטרית המהירה בתקופה הנסקרת הם שלושה: האשראי לממשלה מבנק ישראל, תקבולי מטבע חוץ של הסקטורים הלא-ממשלתיים שהביאה לצבירת יתרות מטבע החוץ והרחבת האשראי לציבור מהמוסדות הבנקאיים. פעולות הספיגה הנמרצות של בנק ישראל, בעיקר מאז חודש אפריל, קיזזו חלק מההשפעות המרחיבות שצויינו לעיל (רא לוח 3).

את ההשפעות המרחיבות של האשראי לממשלה מבנק ישראל יש לראות על רקע ההתפתחויות במאזן התשלומים וביתרות מטבע החוץ של המשק. ההשפעה המרחיבה של הממשלה לא פעלה במישרין, שכן הרחבת האשראי לממשלה מבנק ישראל גועדה ברובה לרכישת מטבע חוץ לשם ביצוע תשלומים בחוץ לארץ. אך מוכרי מטבע החוץ מיתר הסקטורים קיבלו לפני כן את תמורתו במטבע ישראלי, ובכך עלתה כמות אמצעי התשלום והנכסים הכספיים האחרים, ואילו לרכישת מטבע החוץ על ידי הממשלה שנעשתה באמצעות אשראי, לא היתה ההשפעה המצמצמת המלווה, בדרך כלל, רכישת מט"ח.

המכירות המוגברות של מטבע חוץ לבנק ישראל מצד הסקטורים הלא-ממשלתיים איפשרו צבירה נטו של מטבע חוץ. מכירה זו קשורה בגידול בתקבולי מטבע החוץ של הסקטורים הללו.

נוסף על השיפור בחשבון השוטף של מאזן התשלומים של הסקטור הלא-ממשלתי עלו במידה ניכרת תקבולי הפיצויים האישיים, ההעברות האישיות וההשקעות הפרטיות מחוץ לארץ. העלייה בחוב הממשלה לבנק ישראל וצבירת נכסים במטבע חוץ העלו גם את נזילות המוסדות הבנקאיים. חלק מהעלייה בנזילות נספג אמנם על ידי פעולות בנק ישראל ועל ידי העלייה בפיקדונות הציבור במטבע חוץ המעוקרים בבנק ישראל. אך גם לאחר ניכוי הגורמים להקטנת נזילות הבנקים, עלתה זו בכ-600 מיליון ל"י במשך התקופה הנסקרת. עלייה זו בנזילות, כשקיים ביקוש חזק לאשראי מבנק ישראל, מצד הציבור, היתה גורם להרחבה מוניטרית נוספת (השפעת ה"מכפיל").

פעולות הספיגה המוגברות של בנק ישראל החלו במחצית אפריל 1971, והן כללו: הקטנת חלקו של בנק ישראל במקורות הקרנות למימון היצוא, שספגה 50 מיליון ל"י באפריל; העלאת שיעורי הנזילות על פיקדונות עובר ושב (ב-2 אחוזים) ועל פיקדונות לזמן קצוב במטבע ישראלי (ב-3 אחוזים), שספגה 126 מיליון ל"י בין מאי למחצית יולי; מכירות המילווה קצר מועד, שספגה 120 מיליון ל"י מסוף שנת 1970 עד לשבוע השלישי באוגוסט 1971; ו-60 מיליון ל"י נספגו עקב מילוי דרישות הנזילות ביחס לכספים שעברו מתיווך שטרות לפקדונות זמן קצוב לאחר ביטול תיקרת הריבית. ראוי לציין, כי העלאת הריבית על המילווה קצר מועד בתחילת אוגוסט איפשרה לספוג, בשלושת השבועות הראשונים של החודש, כ-14 מיליון ל"י בשבוע. הרחבת האשראי מבנק ישראל לציבור קשורה, רובה ככולה, בנכיון שטרות לשם מימון קרנות היצוא.

4. תוצאות כלכליות ומדיניות כלכלית

העלייה המהירה באמצעי התשלום ובנכסים הכספיים האחרים בתקופה הנסקרת בדין וחשבון זה ובתקופה שנסקרה בדין וחשבון הקודם ארעה על רקע תעסוקה מלאה במשק. בתנאים אלה מביא גידול מופרז באמצעי התשלום להחרפת הלחצים האינפלציוניים, המתבטאים בעליית מחירים וגידול הגירעון במאזן התשלומים.

לשם הערכת התוצאות הכלכליות של הגידול באמצעי התשלום, יש לתת הדעת לא רק על התפתחותם המהירה בחודשים שבין סוף ינואר לסוף יוני 1971 אלא גם על התפתחותם המהירה במחצית השנייה של 1970. הגידול המצטבר באמצעי התשלום לא מצא עדיין את מלוא ביטוי בפרעל בביקוש. ההשפעות בפיגור של ההתרחבות המוניטרית המהירה מאז המחצית השנייה של 1970 מחריפות את הצורך במדיניות מרסנת הן בתחום הפיסקאלי והן בתחום המוניטרי.

מספר אינדיקטורים לגבי שנת 1971 הצביעו עוד בתקופה שלפני שינוי שער ה"ל"י, על התחזקות לחצי הביקוש והתפתחות אינפלציונית מדאיגות. נתוני היבוא מצביעים על המשך העלייה ביבוא נטו (ללא אנית ומטוסים) שהחלה ברביע האחרון של שנת 1970 לאחר הירידה שחלה בו מאז הרביע של השנה. מדד המטירים לצרכן המשיך לעלות גם לאחר שנתמזתה השפעת מיסי אוגוסט 1970. עליית מחירים כזו (קצב שנתי של 7-8 אחוזים לשנה) המתרחשת תוך התרחבות כה מהירה של היבוא משקפת את העובדה שהגידול המהיר בביקוש לא סופק במלואו ע"י היבוא ולחץ גם על המחירים המקומיים. יש לציין שהיצוא המשיך לגדול בקצב מהיר. קצב זה (במיוחד של היצוא התעשייתי "האחר") נשמר הודות להגדלת התמריצים באוגוסט 1970 ובינואר 1971. צורך זה במתן תמריצים מוגברים, אף הוא ביטוי למגמות האינפלציוניות של עליית הוצאות הייצור, מצד אחד, וגידול ההכנסות המקומיות מצד שני.

עליית הצריכה הפרטית לנפש במחירים קבועים, בניכוי השפעות עונתיות, ברביע הראשון של 1971 מצביעה אף היא על התחזקות לחצי הביקוש ועל תפנית בהתפתחות חיוביות שהחלו בשנת 1970. כזכור, ירדה הצריכה הפרטית לנפש ב-1970 בכל רביע לעומת קודמו החל מהרבע הראשון.

על הגברת לחצי הביקוש ברביע הראשון של 1971 מצביעה העלייה המהירה בהשקעות ובבנייה למגורים ושלא למגורים.

התפתחויות אלה והלחצים בשוק העבודה ובשוק הדירות והמקרקעין מצביעים כולם על לחצי ביקוש חזקים הקיימים במשק ועל הצורך שהיה קיים בנקיטת צעדי מדיניות מרסנים גם קודם לשינוי שער החליפין של הל"י.

בדין וחשבון הקודם על עליית אמצעי התשלום שהוגש לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת במאס 1971 עמדתי על הצורך במדיניות פיסקאלית מתאימה לשמירת הישגי המדיניות הכלכלית שנקטה בשנת 1970. הצורך במדיניות מרסנת מקיפה, שתכלול גם צמצום עודף הביקוש של הסקטור הציבורי, נעשה מודגש יותר לאחר שינוי שער הל"י. זאת, בשל עלייה בערך הנכסים הצמודים לשער החליפין, כגון פיקדונות של מקבלי פיצויים אישיים. נוסף על כך קיימת אפשרות; שינוי השער יביא להגברת יבוא ההון והשקעות מחוץ לארץ, הן בענפי המשק השונים והן לשם רכישת דירות או גכסי דלא נידי אחרים.

הגבלת האשראי הבנקאי לציבור, שבה נקט בנק ישראל, יכולה לשמש כצעד שנועד לעקר חלק מהגזילות שתוזרם למשק, אולם לאורך זמן לא יהיה במכשיר זה בלבד כדי לרסן את הלחצים האינפלציוניים.

ה מ ל צ ו ת

1. מהסיבות שפורטו במבוא, אין בדו"ח זה הצעות חדשות ומוגדרות במדויק לשם ריסון התרחבות המוניטארית והמגמות האינפלציוניות שתוארו לעיל.

עם שינוי שער המטבע, וכדי שיוכתר צעד זה בהצלחה חייבת המשימה העיקרית להיות ריסון הביקוש, שכן זהו הדחף העיקרי להעלאת המחירים ולהרעה אפשרית במאזן התשלומים.

2. במדיניות המוניטארית, נקטו שורה של אמצעים, כגון, קביעת תקרה ביחס לנפח האשראי הכולל, הגבלת סכום הערבויות המותר לבנקים, והטלת קנסות על כל עבירה על התקנות הנ"ל. יש לשמור בקפדנות על אי חריגה מההגבלות אלה, אפילו למטרות הנראות כחשובות, בטווח הקצר. עם זאת, צריך להיות ברור, שאמצעים מוניטריים לבדם אינם מסוגלים להוות סכר מספיק לבלימת הביקוש.

בתחום המדיניות הפיסקאלית, נוצרו התנאים — והוגבר הצורך — להצלחת המבצע, לאזן בשעה זו ובעתיד הקרוב את הכנסות הממשלה מן הציבור ואת הוצאותיה. כלומר, למנוע הזרמת כסף במטבע ישראלי למשק החורגות מהכנסות במטבע ישראלי. יתר על כן, מדיניות המכוונת ליצירת עודף הכנסות מן הציבור על ההוצאות היתה תורמת במידה רבה לשיפור במאזן התשלומים וריסון המחירים. מדיניות כזו מחייבת הימנעות משימוש בהלוואות במטבע חוץ למימון מקומי והחמרת הפיקוח על קבלת אשראי מחו"ל מצד הציבור.

הצורך במדיניות זו ברור מכל הבחינות. אנו שרויים באינפלציה של ביקוש; וההשפעות המוניטאריות של עצם השינוי בשער המטבע, מקילות על האפשרות לבצע מדיניות כזו.

3. מדיניות מוניטארית ופיסקלית לבדן לא תוכלנה לעשות את המלאכה. אם יעלו ההכנסות הפרטיות, מכל הסוגים, יעלו הוצאות הייצור וישחרר כוח קנייה נוסף, שירחיב את הביקוש האפקטיבי בארץ, וכך יושמו לאל התוצאות המקוות משינוי שער המטבע. יש אפוא צורך בריסון מרחיק לכת של ההכנסות, שבסופו של דבר יהיה לתועלת למקבלי ההכנסות עצמם. הדבר הוא תנאי בל-יעבור לריסון בעליית המחירים ולשיפור מאזן התשלומים.

לוח 1

אמצעי התשלום, ינואר 1971 עד יוני 1971

בניכוי עונתיות		נתונים מקוריים						מזומנים	סוף התקופה
השינוי לעומת החודש הקודם		השינוי לעומת החודש הקודם				סך כל אמצעי התשלום	פיקדונות עובר ושב		
1971	1970	1971	1970	1971	1970				
(אחוזים)		(אחוזים)				(מיליוני ל"י)			
						3,373.2	2,071.7	1,301.5	ינואר
1.3	0.0	2.5	1.4	86.6	41.1	3,459.8	2,127.3	1,332.5	פברואר
2.8	3.5	3.4	3.6	124.2	107.4	3,584.0	2,198.9	1,385.1	מארס
0.2	-1.3	2.6	2.5	92.6	75.9	3,676.6	2,253.7	1,422.9	אפריל
3.2	-0.4	1.1	-2.0	77.0	-63.7	3,753.6	2,327.0	1,426.6	מאי
3.0	-0.8	3.6	0.7	134.7	21.0	3,888.3	2,449.7	1,438.6	יוני
10.8	1.4	15.3	6.2	515.1	181.7				השינוי בין סוף ינואר לסוף יוני
26.0	—	24.6	—	768	—				השינוי בין סוף יוני 1970 לסוף יוני 1971

לוח 2

הגידול בנכסים הכספיים האחרים שבידי הציבור והרכבו, 1970 ו-1971

השינוי בין סוף ינואר לסוף יוני				
1971		1970		
הרכב באחוזים	מיליוני ל"י	הרכב באחוזים	מיליוני ל"י	
47.1	364.3	26.4	125.2	פיקדונות לזמן קצוב בל"י
11.0	85.4	18.6	88.2	תוכניות חיסכון מאושרות
42.3	328.1	45.2	215.0	חשבונות פו"ק ותמ"מ
0.5	4.1	0.0	0.0	חשבונות אחרים בל"י
-8.3	-64.3	-4.4	-20.8	חשבונות אחרים במטבע חוץ
92.6	717.6	85.8	407.6	סך כל הגידול בפיקדונות הפחות נוילים
7.4	57.3	14.2	67.1	מילווה קצר מועד
100.0	774.9	100.0	474.7	סך כל הגידול בנכסים הכספיים האחרים
	11.3%		8.4%	שיעור הגידול בנכסים הכספיים האחרים

לוח 3

עליית הנכסים הנספיים שכרדי הציבור, לפי מקורות המרכיבים, 1970 ו-1971

שיעור הגידול בין סוף יוני לסוף יוני 1971	1971			1970			
	ינואר עד יוני	פברואר עד יוני *	ינואר	ינואר עד יוני	פברואר עד יוני	ינואר	
(אחוזים)	(מיליוני ל"י)						
ה מק ו ר ת							
						צבירת נכסים במטבע חוץ	
7.3	127.2	125.4	1.8	63.7	129.1	-65.4	בבנק ישראל
..	-147.3	-103.2	-44.1	-123.7	-96.8	-26.9	במוסדות בנקאיים
-11.4	20.1	22.2	-42.3	-60.0	32.3	-92.3	סך הכול
							אשראי מבנק ישראל
46.7	1,042.1	959.1	83.0	571.3	458.9	112.4	אשראי ומקדמות לממשלה
12.0	90.2	73.5	16.7	29.2	-39.4	68.6	נכיון משנה והלוואות
..	-61.6	-58.0	-3.1	-82.9	-67.6	-15.3	פעולות הבנק בשוק הפיתוח
40.3	1,071.2	974.6	96.6	517.6	351.9	165.7	סך הכול
							אשראי מהמוסדות הבנקאיים
23.3	13.2	80.3	-93.5	61.9	81.0	-19.1	לממשלה (במטבע ישראלי)
24.6	301.0	207.5	93.5	248.5	243.5	5.0	לציבור
24.4	287.8	287.8	0.0	310.4	324.5	-14.1	סך הכול
26.5	8.9	-51.9	60.8	-114.1	-118.7	4.6	גורמים אחרים נטו
—	1,347.8	1,232.7	115.1	653.9	580.0	63.9	סך כל המקורות
ה מ ר כ י ב י ם							
							אמצעי תשלום
17.8	157.9	137.1	20.8	91.8	85.9	5.9	מוזמנים
29.0	345.8	378.0	-32.2	58.4	95.8	-37.4	פיקדונות עובר ושב
24.6	503.7	515.1	-11.4	150.2	181.7	-31.5	סך הכול
27.5	844.1	717.6	126.5	503.0	407.8	95.4	פיקדונות פחות נזילים
26.5	1,347.8	1,232.7	115.1	653.2	589.3	63.9	סך כל מרכיבים

* התקופה שלגביה נערך דין וחשבון זה.

לוח 4

העלייה באשראי הבנקאי לציבור

(מיליוני ל"י)

סוף ינואר עד סוף יוגי		
1971	1970	
		מהמוסדות הבנקאיים
219.6	117.0	אשראי רגיל בל"י *
-21.3	-38.2	אשראי משוחרר מנזילות
9.2	104.7	אשראי במטבע חוץ
207.5	243.5	סך הכול
		אשראי מבנק ישראל
94.5	-82.6	אשראי בל"י
-21.0	43.2	אשראי במטבע חוץ **
73.5	-39.4	סך הכול
281.0	204.0	סך כל הגידול באשראי הבנקאי לציבור
5.8%	5.1%	שיעור הגידול באשראי הבנקאי לציבור

* כולל שטרות בתיווך.

** בניכוי הפקדות הבנקים למימון היצוא